

Sygn. akt II CSK 370/14

POSTANOWIENIE

Dnia 2 grudnia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Henryk Pietrkowski

w sprawie z wniosku M. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością
Spółki komandytowej w W.
przy uczestnictwie P. Z. i K. K.
o orzeczenie zakazu prowadzenia działalności gospodarczej ,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 2 grudnia 2014 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestników postępowania
od postanowienia Sądu Okręgowego w P.
z dnia 22 stycznia 2014 r., sygn. akt X Ga (...),

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania
i zasądza od uczestników postępowania na rzecz
wnioskodawczyni kwotę 120 (sto dwadzieścia) zł tytułem zwrotu
kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni oraz usunięcie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń nie satysfakcjonujących stron. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie ujawniły się przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności przemawiające za przyjęciem skargi do rozpoznania.

Pełnomocnik uczestników P. Z. i K. K. w skardze kasacyjnej wniesionej od postanowienia Sądu Okręgowego w P. z dnia 22 stycznia 2014 r. wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania oparł na przesłance wskazanej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

We wniosku sformułowano następujące zagadnienie: „czy w postępowaniu w sprawach orzekania zakazu prowadzenia działalności gospodarczej na podstawie przepisów art. 373 - 377 p.u.n., do którego stosuje się przepisy o postępowaniu nieprocesowym, w wyniku którego sąd może orzec zakaz, o którym mowa w art. 373 ust. 1 p.u.n., zbliżony w istocie do sankcji karnej, sąd powinien przeprowadzić z urzędu dowód z opinii biegłego sądowego na okoliczności związane z ustaleniem momentu powstania niewypłacalności dłużnika w rozumieniu art. 11 p.u.n., a także na okoliczność ustalenia czy i kiedy doszło do obniżenia wartości ekonomicznej przedsiębiorstwa dłużnika?”.

W ocenie skarżącego zachodzi konieczność rozważenia, czy dowód z opinii biegłego sądowego w celu dostarczenia sądowi orzekającemu wiadomości specjalnych niezbędnych do ustalenia, czy zostały spełnione przesłanki

umożliwiające orzeczenie zakazu, o którym mowa w art. 373 ust. 1 p.u.n. może zostać zastąpiony innymi czynnościami dowodowymi, w szczególności, czy sąd może orzec zakaz, o którym mowa w art. 373 ust. 1 p.u.n. pomimo nieprzedłożenia przez wnioskodawcę jakichkolwiek dokumentów finansowych pozwalających na ocenę stanu finansowego dłużnika.

Zgodnie z ustaloną linią orzecznictwa powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego jako przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wymaga wskazania problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie i wymagającego pogłębionej wykładni (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 2 października 2001 r., I PKN 129/01, OSNP 2003, nr 18, poz. 436). Skarżący powinien to zagadnienie sformułować oraz przedstawić argumentację jurystyczną uzasadniającą tezę o możliwości rozbieżnych ocen prawnych w związku ze stosowaniem przepisów, na tle których zagadnienie powstało. Zagadnienie to powinno być „istotne” ze względu na wagę przedstawionego przez skarżącego problemu interpretacyjnego dla systemu prawa. Skoro jednak skarga kasacyjna wnoszona jest w konkretnej sprawie, to zarówno charakter zgłoszonego w niej roszczenia, jak i ustalony przez sądy *meriti* stan faktyczny, którym Sąd Najwyższy jest związany (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.), musi pozostawać w związku z przedstawionym przez skarżącego zagadnieniem prawnym i pozwalać na jego rozstrzygnięcie.

Istotne zagadnienie prawne nie występuje, jeżeli Sąd Najwyższy w pewnej kwestii wyraził pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu. Trzeba przy tym uwzględnić, że skarga kasacyjna wnoszona jest w konkretnej sprawie, a ustalony przez sądy *meriti* stan faktyczny, którym Sąd Najwyższy przy jej rozpoznaniu byłby związany (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.), musi pozostawać w związku z przedstawionym przez skarżącego zagadnieniem prawnym, czy wątpliwościami prawnymi i pozwalać na ich rozstrzygnięcie.

W pierwszej kolejności należy zauważyć, że przedstawiony we wniosku zarzut, jakoby wnioskodawca nie przedłożył jakichkolwiek dokumentów

pozwalających na ocenę stanu finansowego dłużnika jest nietrafny w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego. Sąd Okręgowy, opierając się na przedstawionych przez wnioskodawcę dowodach dokonał szczegółowych ustaleń świadczących o stanie trwałej niewypłacalności Spółki. Na tej podstawie sąd odwoławczy uznał, że w sposób pewny, bez potrzeby korzystania z opinii biegłego, można ustalić moment, w którym Spółka stała się niewypłacalna. Sąd podkreślił, że stan niewypłacalności nie miał charakteru przejściowego, o czym świadczyło nieuregulowanie kolejnych wymagalnych wierzytelności, nie tylko wobec wnioskodawcy, ale także wobec innych wierzycieli (art. 11 ust. 1 p.u.n.).

Uczestnicy postępowania nie kwestionowali prawdziwości przedstawionego przez wnioskodawcę dokumentu w postaci wykazu wymagalnych wierzytelności w stosunku do spółki na dzień 25 lutego 2010 r. Uczestnicy nie zgłosili też wniosku o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego.

Sąd Najwyższy wyjaśnił w postanowieniu z dnia 15 grudnia 2005 r., V CK 415/05, (nie publ.), że do postępowania w sprawach orzekania zakazu prowadzenia działalności gospodarczej stosuje się przepisy o postępowaniu nieprocesowym, z zastrzeżeniem wyjątków, które wynikają z przepisów szczególnych. Oznacza to, że poprzez odesłanie z art. 13 § 2 k.p.c. w postępowaniu tym znajdują odpowiednie zastosowanie przepisy o procesie, w tym przepisy regulujące postępowanie dowodowe.

W judykaturze Sądu Najwyższego ugruntowane jest stanowisko, że instytucja dopuszczenia dowodu z urzędu stanowi dyskrecyjne uprawnienie sądu, z którego sąd powinien korzystać wtedy, gdy uzna to za niezbędne dla prawidłowego rozstrzygnięcia sprawy. Uprawnienie to jedynie wyjątkowo może przemienić się w obowiązek sądu (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 2008 r., I CSK 138/08, nie publ.; wyrok Sądu Najwyższego z 25 marca 1998 r., II CKN 656/97, OSNC 1998 r., Nr 12, poz. 208; wyrok z dnia 5 listopada 1997 r., III CKN 244/97, OSNC 1998, Nr 3, poz. 52; uchwała składu 7 sędziów SN z dnia 19 maja 2000 r., III CZP 4/00, OSNC 2000, Nr 11, poz. 195). Należy także podkreślić, że nieprzeprowadzenie przez sąd dowodu z urzędu tylko w szczególnych wypadkach może uzasadniać skuteczne powołanie się

na naruszenie art. 232 zd. 2 k.p.c. w ramach drugiej podstawy kasacyjnej (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 marca 1998 r., II CKN 656/97, OSNC 1998, nr 12, poz. 208). Zgodnie z aktualnymi założeniami procesu cywilnego, ciężar gromadzenia materiału procesowego spoczywa na stronach. Możliwość dopuszczenia przez sąd dowodu niewskazanego przez strony nie oznacza, że sąd obowiązany jest zastąpić własnym działaniem bezczynność strony w tym zakresie (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1997 r., III CKN 244/97, OSNC 1998, nr 3, poz. 52.).

Z przytoczonych względów przesłanka powołana we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie została wykazana. W konsekwencji należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do merytorycznego rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

Na wniosek wnioskodawcy zawarty w odpowiedzi na skargę kasacyjną Sąd Najwyższy orzekł o kosztach postępowania kasacyjnego na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., art. 398²¹ k.p.c. i art. 13 § 2 k.p.c. oraz § 10 ust. 1 pkt 3 w zw. z § 12 ust. 4 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. z 2013 r., poz. 490).